ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
11 Ιουλίου 1985 *

Στην υπόθεση 236/82,

A. Brautigam, μόνιμος υπάλληλος του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος Hoeilaart, εκπροσωπούμενος από την A. W. Schaper-Van Manen, δικηγόρο Χάγης, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο την J. Jansen-Housse, boîte postale 16, Steinfort,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενου από τον A. Jossart, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον J. Käser, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad-Adenauer,

καθού,

που εχει ως αντικείμενο προσφυγή με την οποία ζητείται η ακύρωση της απόφασης με την οποία το Συμβούλιο αρνήθηκε να δεχτεί αίτηση εφαρμογής του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως καθώς και η επιδίκαση της σχετικής αποζημίωσης,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, T. Koopmans και R. Joliet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα, ο οποίος ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 21ης Μαρτίου 1985,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 21 Σεπτεμβρίου 1982, ο Arthur Brautigam, μόνιμος υπάλληλος της γενικής γραμματείας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση της απόφασης 629/82 του Γενικού Γραμματέα του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 1982, με την οποία ανακλήθηκε η κατ' εξαίρεση άδεια που είχε χορηγηθεί στον προσφεύγοντα, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, για τη μεταφορά ενός μέρους των αποδοχών του σε γερμανικά μάρκα (DM), καθώς και την ακύρωση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η ένστασή του κατά της αρνήσεως της διοικήσεως του Συμβουλίου να κάνει δεκτό το αίτημά του να εφαρμοστεί στην περίπτωσή του το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

2 Το άρθρο 17 του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

« 2) Υπό τους όρους που καθορίζονται από κανόνες που θεσπίζουν με κοινή συμφωνία τα όργανα των Κοινοτήτων, κατόπιν γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής επί του κανονισμού, ο υπάλληλος δύναται:

α) να μεταφέρει τακτικά, μέσω του οργάνου στο οποίο υπάγεται, μέρος των αποδοχών του μέχρι το ύψος του ποσού που εισπράττει ως επίδομα εκπατρισμού ή αποδημίας:

— είτε στο νόμισμα του κράτους μέλους του οποίου είναι υπήκοος,

— είτε στο νόμισμα του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται η κατοικία του ή η διαμονή ενός συντηρουμένου απ' αυτόν μέλους της οικογενείας του,

— είτε στο νόμισμα της χώρας όπου υπηρετούσε προηγουμένως ή της χώρας όπου ευρίσκεται η έδρα του οργάνου στο οποίο υπάγεται, υπό τον όρο ότι πρόκειται για υπάλληλο που υπηρετεί εκτός του εδάφους των Κοινοτήτων·

β) να πραγματοποιεί τακτικές μεταφορές που υπερβαίνουν το όριο που ορίζεται στην αρχή της παραγράφου α) μόνον αν προορίζονται να καλύψουν έξοδα που προκύπτουν ιδίως από τακτικές και αποδεδειγμένες υποχρεώσεις του ενδιαφερομένου εκτός της χώρας όπου ευρίσκεται η έδρα του οργάνου στο οποίο υπηρετεί ή εκτός της χώρας στην οποία ασκεί τα καθήκοντά του·

γ) εκτός από τις ανωτέρω τακτικές μεταφορές, να ζητήσει την άδεια να μεταφέρει τα ποσά τα οποία επιθυμεί να διαθέτει στα ανωτέρω υπό α) αναφερόμενα νομίσματα σε περιπτώσεις όλως εξαιρετικές και δεόντως δικαιολογημένες. »

3 Η κανονιστική ρύθμιση περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής αυτής της διάταξης, η οποία εφαρμόζεται επί των πραγματικών περιστατικών εν προκειμένω, άρχισε να ισχύει τυπικά από την 1η Ιανουαρίου 1980, ενώ η ουσιαστική της ισχύς άρχιζε αναδρομικά από την 1η Απριλίου 1979. Σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτής της ρύθμισης, θεωρούνται ως έξοδα που δικαιολογούν μεταφορές σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), οι δαπάνες για τις σπουδές των συντηρουμένων τέκνων, οι καταβολές προς οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που προγραμματοποιούνται λόγω οικογενειακής υποχρεώσεως, οι εισφορές για επικουρική σύνταξη είτε για τη σύσταση προσόδου ή λογαριασμών ταμιευτηρίου υπέρ μειονεκτούντων τέκτων τα οποία συντηρεί, πάντοτε εντός ορισμένων ορίων, καθώς και η εξόφληση ενυπόθηκου δανείου εξοφλητέου εντός 7 τουλάχιστον ετών το οποίο να αφορά είτε την αγορά οικοπέδου για την ανέγερση ατομικής κατοικίας, είτε την κατασκευή, αγορά ή μετατροπή πρώτης ή, ενδεχομένως, δεύτερης κατοικίας σε χώρα της Κοινότητας, καθώς επίσης και οι ισόβιες πρόσοδοι και τα ασφάλιστρα για ασφάλεια ζωής/αναπηρίας ή οι δόσεις στεγαστικού ταμιευτηρίου σχετικά με τις πιο πάνω συναλλαγές επί ακινήτων. Το άρθρο 3 προβλέπει ότι το σύνολο των τακτικών μεταφορών, σύμφωνα με τα σημεία α) και 6) του άρθρου 17, παράγραφος 2, δεν μπορεί να υπερβεί το 35 % των καθαρών μηνιαίων αποδοχών. Το άρθρο 5 επαναλαμβάνει το σημείο γ) του άρθρου 17, παράγραφος 2.

4 Ο Brautigam, ο οποίος έχει την ολλανδική ιθαγένεια, συνήψε διαδοχικά, το 1978 και 1979, δύο ενυπόθηκα δάνεια διαρκείας 15 ετών, για την αγορά οικοπέδου στο Βέλγιο και την κατασκευή κατοικίας σ' αυτό. Τα δάνεια αυτά συνάφθηκαν με μια γερμανική τράπεζα, την Commerzbank AG, που έχει την έδρα της στο Ντύσελντορφ και διατηρεί υποκατάστημα στις Βρυξέλλες. Τα ποσά των δανείων καθώς και οι σχετικές υποχρεώσεις για την απόδοση του δανείου εκφράστηκαν σε γερμανικά μάρκα (DM).

5 Στις 12 Ιανουαρίου 1982 ο προσφεύγων υπέβαλε στη διοίκηση του Συμβουλίου αίτηση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, του παραρτήματος VII, με την οποία ζητούσε να μεταφέρει ένα μέρος των αποδοχών του, το οποίο υπερέβαινε το ποσό του επιδόματος αποδημίας, προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών του έναντι του ενυπόθηκου δανειστή του. Δεδομένου ότι όμοια αίτηση, που είχε υποβληθεί τον Οκτώβριο 1979, είχε απορριφθεί για το λόγο ότι η επιδιωκόμενη μεταφορά σε DM δεν υπαγόταν σε καμιά από τις κατηγορίες που προβλέπει το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο α), ο προσφεύγων διευκρίνισε, με υπηρεσιακό σημείωμα που συνόδευε τη νέα του αίτηση, ότι η τελευταία στηριζόταν στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β). Με υπηρεσιακό σημείωμα της 29ης Ιανουαρίου 1982, η διοίκηση του Συμβουλίου του γνωστοποίησε ότι δεν μπορούσε να κάνει δεκτή την αίτησή του, δεδομένου ότι το ενυπόθηκο δάνειο προς εξόφληση του οποίου είχε ζητηθεί η μεταφορά τού είχε χορηγηθεί στο Βέλγιο από θυγατρική τράπεζα εγκατεστημένη στο Βέλγιο, για ακίνητο που βρισκόταν στο Βέλγιο και ότι, επομένως, δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β).

6 Κατά της αρνήσεως αυτής, ο προσφεύγων υπέβαλε στις 8 Φεβρουαρίου 1982 ένσταση, ισχυριζόμενος ότι οι μεταφορές σε DM που ζητούσε αποτελούν τακτικά βάρη εκτός της χώρας όπου ασκεί τα καθήκοντά του. Δανειστής του δηλαδή είναι μια εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα στη Γερμανία, ενώ το υποκατάστημα της Commerzbank στις Βρυξέλλες αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της γερμανικής εταιρίας και δεν ενεργεί για δικό του λογαριασμό. Δεδομένου ότι η αίτησή του αφορά μεταφορά αποδοχών όμοια με αυτές που η διοίκηση πραγματοποιεί συνήθως προς όφελος της Beamtenheimstättenwerk (εφεξής: BHW), η άρνηση συνιστά διάκριση εις βάρος του έναντι των υπαλλήλων υπέρ των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), προκειμένου να καταβάλλουν προς την BHW τις δόσεις των ενυπόθηκων χρεών τους σε DM.

7 Με την απόφαση 211/82 της 23ης Μαρτίου 1982, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου επέτρεψε, όλως κατ' εξαίρεση, στον προσφεύγοντα να μεταφέρει ένα μέρος την μηναίων αποδοχών του από τον Απρίλιο 1982 μέχρι και το Μάρτιο 1983, ενώ η σχετική άδεια θα ανακαλούνταν ακόμα και πριν από τη λήξη της πιο πάνω περιόδου, σε περίπτωση μεταβολής της καταστάσεως βάσει της οποίας είχε δοθεί. Η απόφαση αυτή στηριζόταν στο άρθρο 17 του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και το άρθρο 5 της ρύθμισης περί των λεπτομερειών εφαρμογής του. Ο προσφεύγων, με υπηρεσιακό σημείωμα της 29ης Μαΐου 1982 προς το γενικό διευθυντή διοικήσεως, δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένος από αυτή τη λύση, μολονότι επισήμανε ότι η απόφαση στηριζόταν, προφανώς, στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ), ενώ η αίτησή του αφορούσε ρητά την εφαρμογή του σημείου β) αυτής της διάταξης και ότι υπολόγιζε ότι η απόφαση θα παρατεινόταν σιωπηρώς για όσο διάστημα θα υφίστατο ο λόγος που είχε επικαλεστεί, δηλαδή η ύπαρξη των ενυπόθηκων χρεών του σε DM.

8 Από τη μεταγενέστερη αλληλογραφία προκύπτει ότι η ειδική κατάσταση στην οποία αναφερόταν η απόφαση 211/82 ήταν η κατάσταση που επικρατούσε ως προς τη μετατρεψιμότητα των αποδοχών, δεδομένου ότι κατά την εποχή εκείνη το Institut belgo-luxembourgeois de change είχε αναστείλει τη δυνατότητα πλήρους μετατροπής σε ξένο νόμισμα των μισθών των υπαλλήλων που καταβάλλονταν σε φράγκα Βελγίου ή Λουξεμβούργου.

9 Με την απόφαση 629/82, της 18ης Ιουνίου 1982, ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου, θεωρώντας ότι δεν υφίστατο πλέον η κατάσταση βάσει της οποίας είχε ληφθεί η απόφαση 211/82, ανακάλεσε, από τον Ιούλιο 1982, την κατ' εξαίρεση άδεια που είχε χορηγηθεί στον Brautigam, « όσον αφορά τα εμβάσματα στην Commerzbank σε γερμανικά μάρκα σχετικά με ενυπόθηκο δάνειο που είχε συναφθεί στο Βέλγιο ». Ο Γενικός Γραμματέας πρόσθετε ότι οι άλλες μεταφορές, μέσω της γενικής γραμματείας του Συμβουλίου, ενός μέρους των αποδοχών του Brautigam που είχαν ενδεχομένως επιτραπεί εντός των ορίων του άρθρου 2 της ρύθμισης περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής θα συνεχίζονταν εντός του ορίου του 35 % των καθαρών αποδοχών του.

10 Ο προσφεύγων, με υπηρεσιακό σημείωμα της 30ής Ιουνίου 1982, ζήτησε την επανεξέταση αυτής της απόφασης υπό το πρίσμα του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII. Εν προκειμένω, επέστησε ιδίως την προσοχή επί του γεγονότος ότι η αίτησή του δεν είχε σχέση με τα μέτρα του Institut belgo-luxembourgeois de change όσον αφορά τη δυνατότητα μετατροπής των αποδοχών. Ο προσφεύγων δεν είχε επιδιώξει, δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ), τη χορήγηση μιας κατ' εξαίρεση άδειας, δεδομένου ότι το Institut belgo-luxembourgeois de change είχε ήδη εγκρίνει στις 9 Μαρτίου 1982 τη μετατροπή, λόγω των ενυπόθηκων υποχρεώσεών του, ποσού μεγαλύτερου από το 25 % του μισθού του στην επίσημη τιμή συναλλάγματος. Επομένως, κατά την περίοδο των μέτρων που περιόριζαν τη μετατρεψιμότητα, η κατάστασή του δεν ήταν διαφορετική από ό,τι προηγουμένως.

11 Στις 26 Ιουλίου 1982 ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου του απάντησε με υπηρεσιακό σημείωμα με το οποίο επιβεβαίωνε ότι η απόφαση 211/82 αποτελούσε πράγματι εξαιρετικό μέτρο προς απάλυνση των αρνητικών αποτελεσμάτων της μη μετατρεψιμότητας και ότι η απόφαση αυτή δεν ήταν δυνατό να εξακολουθήσει να ισχύει τη στιγμή που είχε αποκατασταθεί πλήρως η δυνατότητα μετατροπής των αποδοχών.

12 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων, μετά την ανάκληση της άδειας μεταφοράς μέρους των αποδοχών του στην Commerzbank, συνήψε με την BHW σύμβαση στεγαστικού ταμιευτηρίου και ότι, δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο

β), του δόθηκε η άδεια μεταφοράς στην BHW ποσού ίσου προς το 35 % περίπου των καθαρών του αποδοχών. Εν προκειμένω, ο προσφεύγων εξηγεί, στηριζόμενος επί των σχετικών εγγράφων, ότι η μεταφορά αυτή δεν συνδέεται με τη σύναψη ενυπόθηκου δανείου με την BHW, αλλά ότι τα αποταμιευόμενα στην BHW ποσά χρησιμοποιούνται περιοδικά για την εξόφληση του ενυπόθηκου δανείου που είχε συνάψει με την Commerzbank. Αυτή όμως η μεταφορά των αποδοχών του δεν μπορεί να αντισταθμίσει πλήρως τη ζημία που απορρέει από την άρνηση του Συμβουλίου να επιτρέψει τις άμεσες μεταφορές προς την Commerzbank.

13 Ο προσφεύγων, προς στήριξη της προσφυγής του, προβάλλει δύο δέσμες λόγων. Κατά το μέτρο που η προσφυγή του αποσκοπεί στην ακύρωση της απόφασης 629/82, υποστηρίζει ότι η ανάκληση της κατ' εξαίρεση άδειας για μεταφορά ενός μέρους των αποδοχών του σε DM συνιστά παραβίαση της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των κεκτημένων δικαιωμάτων, δεδομένου ότι η θέση του, όσον αφορά τις ενυπόθηκες υποχρεώσεις του σε DM, παραμένει αμετάβλητη. Εν προκειμένω, η αιτιολογία της απόφασης, κατά το μέτρο που αφορά την αποκατάσταση της πλήρους μετατρεψιμότητας των αποδοχών, είναι επιπλέον πεπλανημένη. Δεύτερον, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η απόρριψη της ένστασής του συνιστά παράβαση του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII και της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

14 Το Συμβούλιο αμφισβητεί τόσο το παραδεκτό όσο και το βάσιμο της προσφυγής.

Επί του παραδεκτού

15 Το Συμβούλιο υποστηρίζει, πρώτον, ότι η προσφυγή, κατά το μέτρο που στρέφεται κατά της αποφάσεως 629/82, δεν ασκήθηκε κατόπιν προηγούμενης ενστάσεως, σύμφωνα με το άρθρο 91, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, ενώ κατά το μέτρο που ζητεί την ακύρωση της απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η ένσταση της 8ης Φεβρουαρίου 1982 είναι εκπρόθεσμη.

16 Κατά τον προσφεύγοντα, η απόφαση 629/82 της 18ης Ιουνίου 1982, με την οποία διευκρινίζεται ότι η κατ' εξαίρεση άδεια που χορηγήθηκε με την απόφαση 211/82 ακυρώνεται κατά το μέτρο που αφορά τα εμβάσματα σε DM στην Commerzbank σχετικά με το ενυπόθηκο δάνειο που είχε συναφθεί στο Βέλγιο, πρέπει να θεωρηθεί ως ρητή απόφαση περί απορρίψεως της ένστασής του της 8ης Φεβρουαρίου 1982, δεδομένου ότι η απόφαση αυτή ελήφθη μετά τη σιωπηρή απόρριψη αυτής της ένστασης. Συνεπώς, από την έκδοση της απόφασης αυτής άρχισε να τρέχει νέα προθεσμία για την άσκηση προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 91, παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Επικουρικώς, ισχυρίζεται ότι η ανταλλαγή υπηρεσιακών σημειωμάτων ύστερα από την απόφαση 629/82 αποτελεί συμπληρωματική διαδικασία ενστάσεως πριν από την υπό κρίση προσφυγή.

17 Η ανταλλαγή υπηρεσιακών σημειωμάτων και αποφάσεων πριν από την προσφυγή χαρακτηρίζεται από μια επίμονη σύγχυση μεταξύ των διαδίκων ως προς τους επιδιωκόμενους από κάθε πλευρά στόχους. Πράγματι, ο προσφεύγων, για να αντιμετωπίσει τις ενυπόθηκες υποχρεώσεις του που ήταν εκφρασμένες σε DM ζητούσε συνεχώς να εφαρμοστεί το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β). Η διοίκηση του Συμβουλίου αρνήθηκε να κάνει δεκτή αυτή την αίτηση, αναφερόμενη καταρχάς στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο α), το οποίο ο προσφεύγων δεν είχε επικαλεστεί. Κατόπιν της ενστάσεώς του, το Συμβούλιο του χορήγησε μια κατ' εξαίρεση άδεια σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ), που ο Brautigam όμως δεν είχε ζητήσει. Ο προσφεύγων θεώρησε αυτή τήν άδεια ως απάντηση στην ένστασή του, μολονότι επέστησε την προσοχή επί της νομικής βάσεως της τελευταίας, η οποία, κατά την γνώμη του, ήταν πεπλανημένη.

18 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι κατά την υπό κρίση περίοδο το Συμβούλιο ούτε διευκρίνισε τους λόγους που το οδήγησαν στη λήψη της απόφασης 211/82 ούτε διασαφήνισε το λόγο υπάρξεως της τελευταίας σε σχέση με την ένσταση του προσφεύγοντος. Άλλωστε, ενόψει της ιθαγένειας του προσφεύγοντος και του νομίσματος στο οποίο έπρεπε να γίνουν οι εν λόγω μεταφορές, η κατ' εξαίρεση άδεια που χορηγήθηκε με την απόφαση δεν μπορούσε να στηρίζεται στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ). Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο προσφεύγων μπορούσε να θεωρήσει ότι η απόφαση αυτή αποτελούσε σαφώς την απάντηση στην ένστασή του. Συνεπώς, η προσφυγή δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι ασκήθηκε εκπρόθεσμα κατά της σιωπηρής απόρριψης της ένστασής του.

19 Δεύτερον, το Συμβούλιο ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον προς συνέχιση της δίκης, δεδομένου ότι του επιτράπηκε εν τω μεταξύ, δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, να μεταφέρει μηνιαίως ένα ποσό σε DM ίσο το πολύ προς το 35 % των καθαρών μηνιαίων αποδοχών του, όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 της ρύθμισης περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής.

20 Ο προσφεύγων διευκρινίζει ότι η άδεια μεταφοράς μέρους των αποδοχών του για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχει από τη σύμβαση στεγαστικού ταμιευτηρίου με την BHW δεν μπορεί να αντισταθμίσει τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από την άρνηση του Συμβουλίου να επιτρέψει τα επευθείας εμβάσματα στην Commerzbank για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του από το ενυπόθηκο δάνειο.

21 Επί του σημείου αυτού είναι αρκετό να λεχθεί ότι υπάρχει έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, εφόσον οι ενέργειες του Συμβουλίου δεν είχαν τα ίδια αποτελέσματα για τον προσφεύγοντα που θα είχε η εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), την οποία είχε ζητήσει αρχικά.

Επί της ουσίας

22 Καταρχάς επιβάλλεται να εξεταστούν οι λόγοι που προβάλλονται κατά της απορρίψεως της ενστάσεως του προσφεύγοντος.

23 Ο προσφεύγων, στον πρώτο του λόγο, υποστηρίζει ότι η άρνηση του Συμβουλίου να εφαρμόσει στην περίπτωσή του το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), στηρίζεται επί ερμηνείας αντίθετης προς το στόχο αυτής της διάταξης.

24 Στο σημείο αυτό ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με την απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 1982 (Adam, 828/79, Συλλογή σ. 269), το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), αποσκοπεί στο να επιτραπεί στον υπάλληλο που υπηρετεί σε χώρα με ασθενές νόμισμα να διαθέτει για την εκπλήρωση των οικονομικών του υποχρεώσεων σε ισχυρό νόμισμα το ίδιο τμήμα των συνολικών του αποδοχών όπως και ο υπάλληλος που υπηρετεί σε χώρα με ισχυρό νόμισμα. Δεδομένου ότι η επιλογή του νομίσματος για τις μεταφορές αποδοχών που υπάγονται στο στοιχείο β) της παραγράφου 2 του άρθρου 17 δεν περιορίζεται ανάλογα με την ιθαγένεια ή την καταγωγή, όπως συμβαίνει με τα στοιχεία α) και γ), η μόνη κρίσιμη προϋπόθεση είναι αν οι μεταφορές αφορούν τακτικές υποχρεώσεις εκτός της χώρας όπου υπηρετεί. Η έννοια αυτή δεν πρέπει να λαμβάνεται κατά κυριολεξία, διότι, από οικονομική άποψη, το αν οι εν λόγω υποχρεώσεις έχουν αναληφθεί εκτός της χώρας υπηρεσίας δεν καθορίζεται ούτε από τον τόπο της έδρας του δανειστή ούτε από τον τόπο της πραγματικής καταβολής, αλλά αποκλειστικά από το νόμισμα που έχει συμφωνηθεί με τη σύμβαση. Στην προκειμένη περίπτωση, οι υποχρεώσεις του προσφεύγοντος συνίστανται σε ενυπόθηκα χρέη προς μια γερμανική εταιρία που έχουν εκφραστεί σε DM και διέπονται από τους όρους της γερμανικής κεφαλαιαγοράς. Επομένως, πρέπει να θεωρούνται ως υποχρεώσεις που εκπληρώνονται εκτός Βελγίου. Υπό το πρίσμα αυτό δεν έχει σημασία αν η σύμβαση δανείου συνάφθηκε στο Βέλγιο και αν η υποθηκευμένη κατοικία βρίσκεται στο Βέλγιο.

25 Κατά το Συμβούλιο, η εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), συνδέεται με το γεγονός ότι οι υποχρεώσεις και τα σχετικά έξοδα τοποθετούνται εκτός της χώρας στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος. Θεωρεί ότι το νόμισμα στο οποίο έχουν εκφραστεί οι υποχρεώσεις δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για τον προσδιορισμό του τόπου εκπληρώσεως των εν λόγω υποχρεώσεων, δεδομένου ότι η διά συμβάσεως επιλογή ορισμένου νομίσματος διαφορετικού από αυτό που ισχύει στη χώρα υπηρεσίας δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση εκπληρώνονται εκτός της χώρας στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος. Η εφαρμογή ενός τέτοιου κριτηρίου θα επέτρεπε στους υπαλλήλους να καταστρατηγούν την αρχή σύμφωνα με την οποία οι αποδοχές των υπαλλήλων καταβάλλονται στο νόμισμα της χώρας όπου ασκούν τα καθήκοντά τους. Στην προκείμενη περίπτωση, το νόμισμα στο οποίο είχαν εκφραστεί οι ενυπόθηκες υποχρεώσεις αποτελεί το μόνο συνδετικό στοιχείο με την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

26 Καταρχάς πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 1, του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, τα ποσά που οφείλονται στον υπάλληλο καταβάλλονται στον τόπο και στο νόμισμα της χώρας όπου ασκεί τα καθήκοντά του. Προς επίλυση του ερμηνευτικού προβλήματος που πρόβαλε ο προσφεύγων, πρέπει να εξεταστούν το περιεχόμενο και οι στόχοι των παρεκκλίσεων από το γενικό αυτό κανόνα που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, όπως διευκρινίζονται στη ρύθμιση περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής αυτής της παραγράφου.

27 Το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο α), προβλέπει ότι ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος έχει τη δυνατότητα να μεταφέρει, μέσω του οργάνου στο οποίο υπηρετεί, μέρος των αποδοχών του σε νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα της χώρας στην οποία υπηρετεί. Η δυνατότητα αυτή, αφενός, περιορίζεται στο ποσό του επιδόματος αποδημίας ή εκπατρισμού και, αφετέρου, συνδέεται με ορισμένα νομίσματα, κυρίως δε με το νόμισμα του κράτους μέλους του οποίου είναι υπήκοος ή στο οποίο έχει την κατοικία του ο υπάλληλος ή έχει τη διαμονή του κάποιο συντηρούμενο μέλος της οικογένειάς του. Εξάλλου, το στοιχείο γ) της ίδιας παραγράφου επιτρέπει επίσης, σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, και έκτακτες μεταφορές στα νομίσματα που αναφέρονται στο στοιχείο α). Από τη φύση των παρεκκλίσεων αυτών από το γενικό κανόνα συνάγεται ότι σκοπός τους είναι να βοηθήσουν τον υπάλληλο, που μετατίθεται για την άσκηση των καθηκόντων του στον τόπο που διορίστηκε, να προστατεύσει τα προσωπικά και οικογενειακά συμφέροντα που μπορεί να εξακολουθεί να έχει στη χώρα ιδίως απ' όπου κατάγεται ή σ' αυτή που έχει τη διαμονή του συντηρούμενο μέλος της οικογένειάς του.

28 Το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), διευρύνει τη δυνατότητα που προβλέπεται στο στοιχείο α), υπό την έννοια ότι επιτρέπει τακτικές μεταφορές ποσών που υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που ορίζει το στοιχείο α). Εξάλλου, στη διάταξη αυτή δεν υπάρχει μεν ο περιοριστικός όρος ότι οι μεταφορές των ποσών πρέπει να γίνονται σε ορισμένα μόνο νομίσματα, εντούτοις από τη διατύπωσή της προκύπτει ότι οι εν λόγω μεταφορές πρέπει να προορίζονται προς κάλυψη των εξόδων που προκύπτουν κυρίως από τακτικές υποχρεώσεις του υπαλλήλου εκτός της χώρας της έδρας του οργάνου στο οποίο υπηρετεί ή της χώρας όπου ασκεί τα καθήκοντά του. Από το άρθρο 2 της ρύθμισης περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής, το οποίο καθορίζει τις κατηγορίες εξόδων που δικαιολογούν τις μεταφορές αυτές, συνάγεται ότι τα έξοδα αυτά αφορούν ιδίως ορισμένα οικογενειακά βάρη, την απόκτηση επικουρικών συντάξεων και εν γένει την κατοικία του υπαλλήλου, πάντοτε εκτός της χώρας στην οποία υπηρετεί. Επομένως, η προβλεπόμενη στο στοιχείο β) εξαίρεση, ο σκοπός της οποίας είναι παρόμοιος με αυτόν που αναφέρεται στα στοιχεία α) και γ), αποβλέπει στο να επιτραπεί στον ενδιαφερόμενο υπάλληλο να συνεχίσει να προστατεύει ορισμένα συμφέροντα που έχει εκτός της χώρας στην οποία υπηρετεί και τα οποία αφορούν κυρίως την οικογενειακή του κατάσταση, τη συνταξιοδότησή του ή την κατοικία του.

29 Κατά συνέπεια, η έννοια των τακτικών υποχρεώσεων εκτός της χώρας της έδρας του οργάνου στο οποίο υπάγεται ο υπάλληλος ή της χώρας όπου ασκεί τα καθήκοντά του, έννοια η οποία αναφέρεται στο άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και προσδιορίζεται στο άρθρο 2 της ρύθμισης περί καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής, πρέπει να ερμηνευτεί ως εξής, ότι δηλαδή οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν την εξυπηρέτηση ορισμένων συμφερόντων του ενδιαφερόμενου υπαλλήλου, τα οποία βρίσκονται εκτός της χώρας στην οποία υπηρετεί και έχουν σχέση με την οικογενειακή του κατάσταση, τη συνταξιοδότησή του ή την κατοικία του.

30 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι δεν πρέπει να γίνει δεκτός ο λόγος που προβάλλει ο προσφεύγων ότι η εξαίρεση αυτή πρέπει να εφαρμόζεται απλώς λόγω της επιλογής νομίσματος διαφορετικού από το νόμισμα της χώρας στην οποία υπηρετεί ο υπάλληλος.

31 Με το δεύτερο λόγο ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι όροι των συμβάσεών του με την Commerzbank είναι σχεδόν ταυτόσημοι με τους όρους των δανείων που συνάπτουν πολύ συχνά οι κοινοτικοί υπάλληλοι με την BHW. Κατά τη γνώμη του, ούτε το καταστατικό της BHW, η οποία άλλωστε αποτελεί εταιρία του γερμανικού ιδιωτικού δικαίου όπως ακριβώς και η Commerzbank, ούτε το γεγονός ότι οι πληρωμές προς την BHW σε DM πραγματοποιούνται στην έδρα του πιστωτικού αυτού ιδρύματος στη Γερμανία μπορούν να δικαιολογήσουν δυσμενή διάκριση σε βάρος του έναντι των υπαλλήλων υπέρ των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), για την εξυπηρέτηση των ενυπόθηκων δανείων που έχουν συνάψει με την BHW.

32 Κατά το Συμβούλιο, η περίπτωση του προσφεύγοντος δεν μπορεί να συγκριθεί με την περίπτωση των υπαλλήλων που έχουν συνάψει ενυπόθηκο δάνειο με την BHW. Αρχικά, το Συμβούλιο υποστήριξε ότι η BHW είναι γερμανικός οργανισμός δημοσίου δικαίου, προορισμός του οποίου είναι η χορήγηση χαμηλότοκων δανείων στους γερμανούς δημόσιους υπαλλήλους και, κατ' επέκταση, στους κοινοτικούς υπαλλήλους. Κατά τη διάρκεια όμως της προφορικής διαδικασίας, το Συμβούλιο αναγνώρισε ότι τελικά οι μεταφορές σε DM προς την BHW, για τις οποίες παρέχεται η άδεια κατ' εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), για την εξόφληση δανείων που έχουν εκφραστεί σε DM διαφέρουν από τις μεταφορές προς την Commerzbank που ζητεί ο προσφεύγων μόνο ως προς το ότι γίνονται στην έδρα της BHW στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Υποστήριξε ότι το γεγονός αυτό δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση.

33 Το Δικαστήριο, χωρίς να προβεί στην εξέταση του θεμιτού της πρακτικής των μεταφορών στην BHW την οποία επικαλείται ο προσφεύγων, πρόβλημα που δεν του τέθηκε εν προκειμένω, οφείλει να περιοριστεί στη διαπίστωση ότι η διαφορά μεταξύ των δύο καταστάσεων που επικαλείται το Συμβούλιο και η οποία είναι καθαρά τυπική δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη διαφορετική μεταχείριση. Επομένως, ο λόγος που στηρίζεται στην ύπαρξη δυσμενούς διακρίσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

34 Κατά συνέπεια, πρέπει να ακυρωθεί η απόφαση με την οποία το Συμβούλιο αρνήθηκε να εγκρίνει τις μεταφορές στην Commerzbank που είχε ζητήσει ο προσφεύγων κατ' εφαρμογή του άρθρου 17 , παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και η οποία γνωστοποιήθηκε στον προσφεύγοντα με υπηρεσιακό σημείωμα της 29ης Ιανουαρίου 1982.

35 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ο προσφεύγων δεν έχει πλέον έννομο συμφέρον για την ακύρωση της απόφασης 629/82, με την οποία ανακλήθηκε η απόφαση με την οποία του είχε χορηγηθεί κατ' εξαίρεση άδεια σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, στοιχείο γ), του παραρτήματος VII.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι το Συμβούλιο ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει την απόφαση του Συμβουλίου, η οποία κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα με υπηρεσιακό σημείωμα της 29ης Ιανουαρίου 1982, με την οποία το Συμβούλιο αρνήθηκε να επιτρέψει τη μεταφορά μέρους των αποδοχών του προσφεύγοντος στην Commerzbank, την οποία είχε ζητήσει ο προσφεύγων κατ' εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, στοιχείο β), του παραρτήματος VII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.**

2) **Καταδικάζει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.**

Bosco Koopmans Joliet

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του πρώτου τμήματος

G. Bosco